



## PROVOCAREA COVID - 19 ÎN LUMEA INTELLIGENCE

### THE COVID - 19 CHALLENGE IN THE INTELLIGENCE WORLD

*Drd. Claudiu SĂFTOIU\**

**Rezumat:** Impactul noului Coronavirus asupra viitorului Europei are potențialul de a fi chiar mai semnificativ decât criza refugiaților din 2015, mai ales că se desfășoară aproape biblic, la apogeul unei ciume de alte boli europene. Coronavirusul a lovit Uniunea Europeană cu cel mai mare test al structurii sale politice, economice și sociale de după criza refugiaților. Limitarea agenților patogeni este o problemă foarte diferită, față de gestionarea valurilor de refugiați. Marea provocare este cât de dramatic va modela răspunsul Uniunii Europene la relevanța, capacitatea de reacție și eficiența instituției într-un moment istoric crucial. Impactul pandemiei cu noul Coronavirus asupra viitorului Europei are potențialul de a fi chiar mai semnificativ decât criza migranților, mai ales că are loc în partea de sus a unei probleme care relevă alte deficiențe în luarea deciziilor europene.

**Cuvinte cheie:** Coronavirus, Uniunea Europeană, criză, refugiați, impactul pandemiei.

**Abstract:** The impact of the new Coronavirus on Europe's future has the potential to be even more significant than the 2015 refugee crisis, especially as it unfolds almost biblically, at the height of a plague of other European diseases. The coronavirus has hit the European Union with the biggest test of its political, economic and social structure since the refugee crisis. Limiting pathogens is a very different matter, from managing refugee waves. The big challenge is how dramatically it will shape the European Union's response to the institution's relevance, responsiveness and efficiency at a crucial historical moment. The impact of the pandemic with the new Coronavirus on the future of Europe has the potential to be even more significant than the migrant crisis, especially as it is taking place at the top of an issue that reveals other European decision-making shortcomings.

---

\* Universitatea Națională de Apărare „CAROL I”.



**Keywords:** *Coronavirus, European Union, crisis, refugees, impact of the pandemic.*

### **Șocul pandemic asupra Europei – dezacorduri mai mari pe tema Brexit, recrudescența naționalismelor și a populismului**

Valurile din criza europeană a refugiaților din 2015 continuă, până în prezent, cu un dublu șoc pentru unitatea și politica internă a UE. Criza refugiaților a declanșat un val de populism și naționalism care nu s-a oprit, a accelerat retragerea Regatului Unit din UE și a dus la fragmentarea politică a Germaniei, având ca efect slăbirea guvernării cancelarului Angela Merkel. Guvernul turc s-a retras, în luna mai 2020, de la angajamentul asumat în 2016, în schimbul a 6 miliarde de euro din fonduri UE, pentru a împiedica refugiații sirieni să intre în Europa. Aceasta a urmat unui atac aerian al forțelor siriene susținute de Rusia în provincia Idlib din Siria, ucigând cel puțin 33 de soldați turci. În timp ce Turcia ordona poliției, pazei de coastă și oficialilor de la propria frontieră să permită refugiaților să treacă în UE, Bulgaria a trimis încă 1 000 de soldați la frontiera cu Turcia. Poliția greacă a lansat grenade fumigene la o singură trecere, pentru a descuraja migrații.

Impactul coronavirusului asupra viitorului Europei are potențialul de a fi chiar mai semnificativ decât criza migrațiilor, mai ales că se desfășoară în vârful unei problematice care devoalează alte deficiențe decizionale europene.

Acestea includ încetinirea economică și posibilă recesiune (generată de efectele măsurilor luate pentru împiedicarea răspândirii virusului pandemic), creșterea populismului și a naționalismului (alimentate tot de pandemie), dezacorduri cu privire la discuțiile comerciale cu Regatul Unit care pleacă din UE, lupte naționaliste peste bugetul european.

În doar 6 luni, noul Coronavirus s-a transformat într-un fenomen global, despre care cei mai mulți experți sunt de acord că nu mai poate fi ținut sub control.

În Europa, ceea ce a început ca un fenomen din nordul Italiei – unde au existat peste 800 de infecții inițiale, în lunile februarie - martie 2020 – a ajuns apoi în Spania, Grecia, Croația, Franța, Marea Britanie, Elveția, România, Olanda, Austria, Germania, Suedia, Norvegia, Belgia, Danemarca, Estonia, Macedonia de Nord și San Marino.



Italienii și-au anulat sărbătoarea carnavalului la Veneția și Săptămâna Modei de la Milano. Hotelurile europene – din Austria, Franța și Insulele Canare Spaniole – au fost închise în carantină.

Deși statele membre ale UE și-au stabilit propriile politici de sănătate, conducerea Europei este responsabilă de coordonarea răspunsului la boală, precum și de furnizarea de consiliere, cu privire la frontierele sale încă deschise.

În majoritatea țărilor, cetățenii apelează la liderii naționali, pentru a răspunde în astfel de situații. Într-o Uniune Europeană fără frontiere, care își respectă principiul liberei circulații a persoanelor și dreptul la mobilitate, răspunsul la criză devine un test al instituției în sine și al strategiilor care au stat la baza acestui grup unic comunitar, ce cuprinde 27 de state membre, cu aproximativ 445 de milioane de cetățeni și un PIB de 16 trilioane de dolari.

În luna mai 2020, pe agenda UE s-a acordat o atenție deosebită despre modul în care țările membre UE – sau UE însăși – ar putea renunța la Acordul Schengen din 1985, care a adus 26 dintre națiunile sale într-o zonă de călătorie comună, fără pașaport.

Aceasta a fost una dintre cele mai mari surse de mândrie și identitate a UE. În același timp, acordul este conceput pentru a fi mult mai flexibil în momente de criză, decât se știe în general. Normele permit reintroducerea temporară a controalelor la frontieră din motive care includ supratensiunile migrantilor, atacurile teroriste și – cruciale acum – urgențele de sănătate.

Astfel de momente necesită nivelul de cooperare tehnică și de luare a deciziilor comune între țări, care constituie însăși baza Uniunii Europene. UE acționează ca o superputere de reglementare prin puterea "normativă" a acordurilor sale comerciale și a altor instrumente care impun standarde, care devin adesea globale, în domenii precum sectorul digital, al sănătății, al mediului și al tuturor tipurilor de sectoare industriale.

Paradoxal, dacă impunerea normelor de reglementare este în sine o putere a UE, răspunsul rapid în perioadele de criză rămâne o slăbiciune a blocului comunitar.

Când vine vorba de scenarii precum criza refugiaților sau epidemia de Coronavirus, statele membre preiau adesea controlul, așa cum au făcut-o în 2015. Pandemia va oferi muniție celor care doresc să înăsprescă sau chiar să reinstituie controalele naționale la frontieră.



Marine Le Pen, politiciană naționalistă franceză de dreapta, a cerut închiderea granițelor cu Italia. De asemenea, în Elveția, care nu este țară membră UE, ci o parte a zonei fără granițe, liderul politic de dreapta Lorenzo Quadri a declarat că este alarmant faptul că "dogma" granițelor deschise va fi considerată o prioritate într-un astfel de moment.

Pe măsură ce numărul cazurilor de COVID-19 crește în Europa, pare puțin probabil că funcționarii UE și naționali să poată evita impunerea mai mare a controalelor la frontieră. Dacă UE și statele sale membre răspund fără probleme și într-un mod coordonat, gestionarea în acest fel ar putea consolida valoarea colectivă a Uniunii Europene. Dar în cazul în care UE se va arăta ineficientă, pe măsură ce virusul se răspândește fără a fi controlat, acest lucru va colora atitudinile europene pentru deceniile următoare.

În romanul clasic "Ciuma" (1945), scriitorul francez Albert Camus nota: "*Nu am nici o idee despre ceea ce mă așteaptă sau ce se va întâmpla când totul se va termina. Pentru moment știu asta: sunt oameni bolnavi și au nevoie de vindecare.*"

Virusul, din păcate, a fost abordat, în perioada februarie iunie 2020, de un continent divizat. Austria a oprit trenuri din Italia, Italia s-a rupt de Uniunea Europeană și a interzis zborurile spre și dinspre China. Deocamdată, este prea devreme pentru a întreba dacă Europa însăși va cădea victimă virusului, sau va ieși mai sănătoasă din provocare.

### **Temerile Coronavirus sunt o criză de securitate națională**

Apariția în Statele Unite a COVID - 19 a declanșat primele semne ale unei crize de securitate națională și a generat o cauză de anxietate, pe scară largă.

Mass - media este un factor copleșitor de anxietate, care poate stimula producerea de titluri negative și alarmiste, fără contextul istoric de însoțire și expertiza analitică necesare pentru ca o persoană cu pregătire medie să poată evalua severitatea acestor titluri. Dacă analizăm societatea americană, acest lucru este deosebit de problematic pentru apărarea împotriva noului Coronavirus, deoarece americanii au cunoștințe vagi despre educația sanitară, în raport cu cunoștințele privind aspectele din viața de zi cu zi. În timp ce unele publicații de știri pot fi responsabile și echilibrate, cele mai multe sunt operate pe modele de afaceri care privilegiază senzaționalismul și consideră că echilibrul relatării nu aduce



nici audiență, nici profit. După cum au demonstrat anii din urmă, cu privire la criza „Ebola”, despre ale cărei relatări media s-a vorbit multă vreme, cel mai bine este să stai departe de rețelele sociale, dacă nu vrei să fii dezinformat sau pur și simplu îngrozit.

Un element producător de confuzii majore, la fel de grav ca dezinformarea sau știrile false („fake news”), este clarificarea informațiilor de la cele mai reputeate și imparțiale surse disponibile din domeniul sănătății americane și internaționale, cum este ”Centrul pentru Controlul și Prevenirea Bolilor” - ”Center for Disease Control and Prevention” (CDC) - sau Organizația Mondială a Sănătății.

Dar oricare ar fi sursa credibilă pe care decidem în cele din urmă să o credităm, pentru a afla despre evoluția noului Coronavirus, prudența analitică trebuie să funcționeze. Acest lucru se datorează decalajului inevitabil între testare, analiză și raportare, precum și faptului că specialiștii în comunicare din domeniul sănătății sunt prea precauți, cu privire la acuratețea referitoare la îmbunătățirile în combaterea focarelor de boală.

Există o tendință instinctivă a instituțiilor guvernamentale americane și nu numai, de atenuare a aspectelor care țin de răspândirea cazurilor de virus, dintre care unele vor reuși, altele vor eșua pur și simplu, și toate acestea vor produce consecințe nedorite<sup>1</sup>.

Ca răspuns la noul Coronavirus, autoritățile federale americane, de stat, sau administrațiile locale, companii, asociații profesionale, diverse grupuri comunitare din Statele Unite au încercat o serie de intervenții de sănătate publică (inclusiv campanii de informare, telecommuting, sau programe de distanțare socială). Scopul preventiv este de a face un rău minim perturbator, de a colecta date fiabile, de a trece rapid la învățarea adaptivă.

Panica socială intervine atunci când, în lipsa unor informații oficiale coerente și actuale, oamenii au tendința de a proiecta scenarii negative și catastrofice. Deoarece nimeni nu are informații despre viitor, în perioadele de anxietate sporită crește neîncrederea în autorități și comunicarea publică

---

<sup>1</sup> Micah Zenko, „Coronavirus Fears Are a National Security Crisis”, disponibil la <https://foreignpolicy.com/2020/03/04/coronavirus-fears-national-security-crisis-covid-threat-advice/>, accesat la 25.08.2020.



devine haotică, având în vedere creșterea numărului de cazuri COVID - 19 din întreaga lume, dar și volatilitatea neobișnuită de pe piețele financiare.

**Relația comunității de informații cu decidentul politic – informații vitale ignorate de politicienii care au frâiele în mână**

Fostul consilier prezidențial pe probleme de securitate națională, generalul (r) Sergiu Medar susține - referitor la capacitatea serviciilor de informații de a culege date și de a analiza date cu privire la riscurile de securitate generate de răspândirea pandemică a unor viruși mortali - că „*agențiile de informații au capacitatea de a oferi date primare, cu privire la siguranța sanitară, cu condiția ca acestea să fie procesate corect și la timp de decidenții politici. Este și cazul comunității de informații a Statelor Unite ale Americii, care ar fi informat Casa Albă, încă din luna noiembrie 2019, că în provincia Wuhan din China a fost eliberat un virus necunoscut. Nu este prima dată când comunitatea de intelligence americană este prinsă pe picior greșit, datorită lipsei de cultură de securitate a decidenților săi politici, care ignoră adesea avertizările timpurii ale spionilor americani. Atacurile de la 11 septembrie 2001 au fost anticipate printr-o analiză de intelligence care a stat în sertarele CIA încă din luna august 2001, a fost inserată trunchiat în brief-urile pentru decidenții politici, dar a trecut neobservată și nevalorificată.*”(…) Comunitatea de Intelligence a SUA a informat decidenții, încă din noiembrie 2019, asupra existenței unui pericol de pandemie, ce s-ar putea declanșa și s-ar propaga din China. Această informare a fost făcută chiar înainte ca autoritățile chineze să raporteze existența virusului. Oficiali ai SUA au considerat că informațiile nu ar fi relevante și, de aceea, președintele SUA nu a fost informat. La jumătatea lunii ianuarie, președintele Donald Trump a fost oficial informat asupra iminenței unei amenințări epidemiologice, ulterior pandemice, cu virusul SARS-CoV-2, asupra securității naționale”<sup>2</sup>.

Instituția americană „Centrul Pentru Controlul și Prevenirea Bolilor” (“Control Diseases Center”, CDC) a avut un epidemiolog american care a lucrat în sistemul de sănătate al Chinei. Funcția sa a fost desființată de

<sup>2</sup> Sergiu Medar, „Comunitatea de intelligence din SUA informase Casa Albă asupra pandemiei”, disponibil la <https://monitorulapararii.ro/comunitatea-de-intelligence-din-sua-informase-casa-alba-asupra-pandemiei-1-32456>, accesat la 25.08.2020.



Departamentul pentru Sănătate al SUA cu doar câteva luni înainte de declanșarea pandemiei și astfel s-a pierdut o valoroasă sursă de informații. În felul acesta CDC s-a putut baza doar pe informațiile publice sau pe cele primite de la guvernul chinez, care, o lungă perioadă de timp a ascuns amploarea epidemiei și ulterior a pandemiei.

Pe fondul extinderii noului Coronavirus, în Marea Britanie, știrile false sunt mai puțin problematice, decât mesajele guvernamentale confuze. Social media a devenit mediul predilect pentru dezinformare, în care o proporție tot mai mare de oameni au fost expuși la afirmații false sau înșelătoare despre COVID - 19, alimentând titluri dramatice. Într-un studiu de șase săptămâni din audiențele de știri, între 16 aprilie și 27 mai 2020, cercetătorii britanici au constatat<sup>3</sup> că marea majoritate a grupului de 200 de participanți ar putea observa cu ușurință știri false. Oamenii au descoperit povești precum teoria conspirației, conform căreia 5G este responsabil pentru răspândirea COVID - 19 sau remediul unor vraci care vindecă Coronavirusul imediat, doar dacă faci gargară cu apă sărată. Dar nu aceste ”fake - news” au fost cele mai îngrijorătoare știri false, propagate pe rețelele de socializare sau pe site-urile conspirative. Când au fost întrebați ce alte informații false sau înșelătoare despre COVID - 19 au mai întâlnit, mulți respondenți au dat exemple din ceea ce au văzut în comunicatele guvernamentale, sau din dezinformările din mass-media.

### **Regândirea dezinformării COVID-19**

Când sondajele reprezentative dezvăluie că multe persoane au constatat că au fost dezinformate cu privire la COVID - 19, nu este întotdeauna clar care au fost acele informații false sau înșelătoare pe care le-au văzut, și/sau de unde provin acestea. Cele mai proeminente afirmații false asociate cu dezinformarea COVID - 19 au fost ușor detectate. De exemplu, marea majoritate a participanților au spus, pe bună dreptate, că 5G nu a fost responsabil pentru răspândirea pandemiei, că a bea mai multă apă nu ucide coronavirusul și că gargara cu apă sărată nu este un remediu pentru COVID - 19.

---

<sup>3</sup> „Coronavirus: fake news less of a problem than confusing government messages – new study”, disponibil la <https://theconversation.com/coronavirus-fake-news-less-of-a-problem-than-confusing-government-messages-new-study-140383>, accesat la 27.08.2020.



Dar trei din zece respondenți nu au știut că guvernul nu a reușit să-și îndeplinească în mod regulat obiectivele de testare, de exemplu. De asemenea, aproape o treime din respondenți nu și-au dat seama că locuiau în zone mai defavorizate din Anglia și Țara Galilor, unde probabilitatea de a contacta Coronavirusul era mai mare. Mulți participanți au subestimat cifra de decese a Regatului Unit, în comparație cu alte țări, lucru care a aruncat suspiciune cifrelor emise de guvernul britanic. Lacune serioase privind chestiuni politice au făcut ca, după ce au fost anunțate noi măsuri de carantinare în Anglia, din 10 mai 2020, multe persoane nu și-au dat seama că aceste măsuri nu se aplică neapărat și în Scoția, Țara Galilor sau Irlanda de Nord. Jumătate dintre respondenți au crezut în mod greșit că guvernul britanic a fost responsabil de măsurile de blocare în toate cele patru națiuni.

Participanții la sondajul britanic au considerat drept informații dezinformate, declarațiile președintelui american Donald Trump, care a anunțat că injectarea unui dezinfectant protejează împotriva Coronavirusului. Tot astfel, anunțurile guvernamentale, sau cele din mass - media au fost responsabile de răspândirea informațiilor false sau înșelătoare. Dezinformarea se referă la lucrurile pe care guvernul le-a spus că s-au dovedit ulterior a fi false, cum ar fi lipsa aparatelor de ventilație mecanică, numărul incert de teste efectuate, decesele de îngrijire la domiciliu. Cred că dezinformarea în acest caz se referă la mass - media care raportează fapte care nu au fost clare de către guvern în declarații.

Credința publică în gestionarea pandemiei de către guvernul britanic a scăzut dramatic de la mijlocul lunii aprilie 2020. S-a constatat o mai atentă examinare de către mass-media a luării deciziilor guvernamentale, inclusiv verificarea faptelor, a afirmațiilor dubioase. De asemenea, au dorit mai mulți experți care să informeze mediatizarea, mai degrabă decât politicienii.

Cu încrederea redusă a publicului în guvernul Regatului Unit, mass - media joacă un rol din ce în ce mai important în pandemie. De-a lungul studiului de șase săptămâni, respondenții au spus în mod constant că doresc informații exacte și imparțiale, jurnaliștii verificând în mod regulat declarațiile politice și contestând orice informații dubioase. Pentru ca emitenții să contracareze mai eficient dezinformarea, cercetările sociologice spun că nu este vorba doar de a pune sub semnul întrebării ce spun politicienii și de a ține cont de informațiile de la guvern, ci și de identificarea acelor aspecte care creează cea mai mare confuzie și de





ridicarea nivelului de înțelegere a problemelor complexe și problematizante.

Sute de mii de postări care răspândesc dezinformări despre Covid - 19 sunt lansate online. Un raport BBC despre tehnologie<sup>4</sup> sugerează că 90% din conținutul fals a rămas vizibil online, fără avertismente atașate. În propria apărare, reprezentanții Facebook au spus că eșantionul nu este reprezentativ și că uriașa companie din Silicon Valley ia măsuri agresive pentru a elimina dezinformarea dăunătoare de pe platforme, eliminând sute de mii de postări inadecvate, inclusiv pretenții despre remedii false. Oficialii Facebook au mai afirmat că în lunile martie și aprilie 2020 au plasat etichete de avertizare pe aproximativ 90 de milioane de bucăți de conținut, legate de Covid - 19. Și Twitter a anunțat că a priorizat eliminarea conținutului Covid - 19, atunci când interceptează un apel la o acțiune ilegală, care ar putea provoca vătămări. Peste 4,3 milioane de conturi care au vizat discuții în jurul Covid - 19 cu comportamente ”spammy” sau manipulative au fost înlăturate de Twitter.

Directorul executiv al „Centrului de combatere a urii digitale” din Marea Britanie, Imran Ahmed, este însă de părere că firmele „își pasează responsabilitățile”. *„Sistemele lor de raportare a dezinformării și de abordare a acesteia nu sunt pur și simplu potrivite pentru scopuri. (...) Giganții din social media au susținut de multe ori că iau în serios informațiile legate de Covid - 19, dar această nouă cercetare arată că, chiar și atunci când li se transmit posturile care promovează dezinformarea, nu reușesc să ia măsuri.”*<sup>5</sup>

Rosanne Palmer-White, directorul grupului de acțiune pentru tineret „Restless Development”, care a luat parte și ea la sondajul BBC, a spus că tinerii „își fac eforturile pentru a opri răspândirea dezinformării”, dar firmele de social media ”trăgeau de timp”<sup>6</sup>.

---

4 „Social media firms fail to act on Covid-19 fake news”, disponibil la <https://www.bbc.com/news/technology-52903680>, accesat la 30.08.2020.

5 Imran Ahmed, „It’s time the tech giants cracked down on the anti-vaxx infodemic”, disponibil la <https://www.telegraph.co.uk/global-health/science-and-disease/time-tech-giants-cracked-anti-vaxx-infodemic/>, accesat la 30.08.2020.

6 „Social media firms fail to act on Covid-19 fake news”, disponibil la <https://www.bbc.com/news/technology-52903680>, accesat la 30.08.2020.



Atât Twitter, cât și Facebook au fost confruntate cu întrebări din cadrul subcomitetului Digital Culture Media și Sport din Marea Britanie cu privire la modul în care gestionează dezinformarea coronavirusului.

Pe parcursul evoluției pandemiei, diferite companii de social media din Occident au făcut o serie de modificări ale politicilor lor, în încercarea de a opri avalanșa de informații dăunătoare și înșelătoare. Facebook și YouTube au recunoscut că sunt aproape de prăbușire, sub greutatea conspirațiilor care le-ar putea duce la faliment. Într-un gest de bravadă, Twitter a decis să eticheteze un tweet înșelător al președintelui american Donald Trump - deși a fost unul despre votarea poștală și nu despre Coronavirus.

Aceste schimbări de politică nu par ușor de implementat. În practică, adesea, mesajele înșelătoare nu sunt raportate - sau atunci când sunt, nu sunt întotdeauna eliminate. Problema modului de a defini „răul” pe care îl reprezintă diferite postări pare să fie la baza acestei probleme.

Mesajele care reprezintă o amenințare imediată la viață sunt eliminate mai rapid. Cu toate acestea, mesajele înșelătoare care reprezintă o amenințare mai puțin imediată se pot dovedi la fel de periculoase - inclusiv cele din grupurile anti - vaccinare. Ancheta BBC cu privire la costurile umane ale dezinformării a constatat că potențialul de vătămare indirectă cauzat de conspirații și informații proaste care subminează mesajele de sănătate publică - sau un vaccin eficient - ar putea fi uriaș. Și pe măsură ce dezinformarea cu privire la proteste și alte evenimente de știri inundă media socială, devine evident că pandemia este doar una dintre multe lupte cu care societatea umană se luptă. Putem presupune, cu precauție, că cel mai rău lucru privind pandemia COVID - 19 se află în spatele nostru, în device-urile inteligente pe care le folosim zi de zi și care ne asaltează cu valuri de informații nesigure.

Majoritatea țărilor afectate încep, de asemenea, treptat să ușureze măsurile de blocare la diferite grade. Imensa criză de sănătate de la începutul epidemiei a evoluat într-o situație în care totul pare să fie mai puțin sub control, în care majoritatea spitalelor și centrelor de sănătate încep să aibă capacitatea de a trata toți pacienții cu Coronavirus. Tot astfel, cursa pentru a găsi un vaccin fiabil și eficient împotriva acestui virus este în curs de desfășurare.



Dar un lucru care pare fără sfârșit este lanțul de povești false, care vizează în mare parte dezinformarea cetățenilor. S-au răspândit prin rețelele de socializare și aplicații precum „WhatsApp”, ajungând la un procent imens din populație.

Care este rostul de a răspândi dezinformarea și veștile false sau chiar nocive? Aceste inițiative sunt întotdeauna determinate de motive dubioase, de la interesul politic la provocarea panicii sociale.

Știrile false în timpul pandemiei COVID - 19 pun viața oamenilor în pericol. UNESCO a raportat în luna iunie 2020<sup>7</sup> că „informații fiabile și false se răspândesc în întreaga lume într-o asemenea măsură, încât unii comentatori se referă acum la noua avalanșă de dezinformare care a însoțit pandemia COVID - 19. Ca „dezinfodemie” („dezinformare” și „epidemie”, la un loc). Această campanie în masă de dezinformare înseamnă că multe vieți pot fi expuse riscului, de exemplu, atunci când persoanele cu simptome încep să ia remedii nesoluționate în speranța de a se „vindeca”.

Guy Berger, director pentru politici și strategii în ceea ce privește comunicarea și informațiile la UNESCO, a avertizat despre riscul enorm de apariție de știri false în perioadele de pandemie: ”Într-o perioadă de frici, incertitudini și necunoscute înalte, există un teren fertil pentru fabricarea înfloririi și creșterii. Marele risc cu care ne confruntăm este acela că orice falsitate care capătă tracțiune poate nega semnificația unui corp de fapte adevărate. Atunci când dezinformarea este repetată și amplificată, inclusiv de către oamenii influenți, pericolul grav este că informațiile care se bazează pe adevăr, sfârșesc să aibă doar un impact marginal asupra societății. De fapt, multe dintre farsele care ajung la oricare dintre noi prin mai multe canale ridică îndoieli cu privire la acțiunile guvernamentale, la numărul real de victime și pacienți, căile de remediere potențiale sau chiar măsurile de precauție și regulile care trebuie respectate în fiecare fază de oprire a blocării. Transparența din sursele oficiale este esențială pentru oprirea dezinformării”<sup>8</sup>.

Există o modalitate de a opri dezinformarea? Este puțin probabil să se facă ceva pentru a preveni răspândirea dezinformării la sursa sa - cine o va crea

---

<sup>7</sup> <https://en.unesco.org/campaign/nextnormal>

<sup>8</sup> „During this coronavirus pandemic, ‘fake news’ is putting lives at risk: UNESCO”, disponibil la <https://news.un.org/en/story/2020/04/1061592>, accesat la 01.09.2020.



va continua să facă acest lucru atât timp cât se va răspândi așa cum s-a propus. Singurul mod de a opri răspândirea informațiilor false este prin a nu transmite acest tip de conținut sau chiar a-i oferi vizibilitate pentru a o condamna, cu atât mai puțin prin încurajarea acesteia. Cea mai importantă întrebare este însă: „Ce se poate face pentru a vă asigura că informațiile adevărate, utile și care pot salva viață sunt mai vizibile?” Din punctul de vedere al UNESCO, cel mai bun mod de a realiza acest lucru este prin îmbunătățirea ofertei de informații exacte și asigurarea satisfacerii cererii. Potrivit domnului Berger: *„Subliniem că guvernele, pentru a contracara zvonurile, ar trebui să fie mai transparente și să dezvăluie în mod pro-activ mai multe date, în conformitate cu legile și politicile privind dreptul la informație. Accesul la informații din surse oficiale este foarte important pentru credibilitatea în această criză.”*<sup>9</sup> Aceasta nu înseamnă că singurele surse de informație fiabile în această criză sunt guvernele. Dimpotrivă, Berger spune: *„Acesta nu este un înlocuitor pentru informațiile furnizate de mass - media, de aceea intensificăm eforturile noastre pentru a convinge autoritățile să vadă jurnalismul liber și profesional ca un aliat în lupta împotriva dezinformării, mai ales că mass - media lucrează deschis în sfera publică, în timp ce multe dezinformări sunt sub radar în aplicațiile de mesagerie socială.”*

Prin urmare, dacă este combinată transparența din sursele oficiale autentice cu jurnalismul independent și profesional, se poate ajunge la o bază solidă, din care pot rezulta informații fiabile.

Specialiști ai comunității medicale internaționale au criticat Organizația Mondială a Sănătății, iar SUA și-a retras finanțarea, datorită faptului că această organizație a tras destul de târziu semnalul de alarmă cu privire la pandemie. Ca urmare, a început o investigație independentă internațională, pentru a găsi cauzele pentru care reacția OMS a fost atât de tardivă.

În anul 2018, au fost prezentate statelor membre ale organizației, lista de boli ce constituie amenințări asupra statelor lumii. A fost menționată și „boala X, care reprezintă faptul că se știe că va apărea o criză sanitară internațională epidemică, ce s-ar datora unui agent patogen, deocamdată necunoscut, și care va provoca o boală umană gravă”.

---

<sup>9</sup> Idem.



### **Valorificarea informațiilor vitale oferite de agențiile de informații – vulnerabilitatea decidenților politici de pretutindeni**

Din investigarea publică asupra datei și nivelului de avertizare, cu privire la pandemia cu noul Coronavirus a rezultat faptul că și acum, ca și în cazul atacurilor teroriste din 11 septembrie 2001, informațiile au fost trimise decidenților, dar aceștia le-au ignorat. Acesta aduce în discuție o lipsă a decidenților politici din întreaga lume: lipsa educației de intelligence. Ar trebui ca toți decidenții politici care primesc analize de intelligence, să-și înceapă ziua de lucru cu citirea informațiilor primite de la serviciile specializate.

În cele două decenii de la atacurile din 11 septembrie 2001, CIA și alte agenții de spionaj au făcut din terorism prioritatea lor principală, cu scopul de a preveni un alt „11 septembrie”. În cea mai mare parte, au reușit. Acum, o pandemie a ucis mai mulți americani în patru luni, decât au murit în toate războaiele din ultima jumătate de secol, provocând daune economice de trilioane de dolari. Este un dezastru care reclamă imperativ schimbarea modului în care comunitatea de informații răspunde la amenințările la adresa sănătății, dar și schimbarea modului în care agențiile de intelligence definesc securitatea națională.

În timpul audierii sale de confirmare a Senatului american, din luna mai 2020, John Ratcliffe, noul director de informații naționale al președintelui Donald Trump, a promis că agențiile de spionaj americane vor fi „*direcționate către impactul geopolitic și economic al pandemiei cu noul Coronavirus, precum și originile sale.*”<sup>10</sup>

Sue Gordon, fostul director adjunct al Comunității Naționale de Informații a SUA și un colaborator la CNBC, este de părere că agențiile de informații americane trebuie să își modifice maniera de a lucra, pentru a fi cu un pas înaintea evenimentelor pandemice: „*Comunitatea de informații nu a fost niciodată mai bună decât este acum. Întrebarea ar fi dacă este suficient de bună, pentru momentul în care ne aflăm acum? Cred că acest*

---

<sup>10</sup> „Trump nominee to lead intel community sees China as top threat”, disponibil la <https://www.bangkokpost.com/world/1913076/trump-nominee-to-lead-intel-community-sees-china-as-top-threat>., accesat la 01.09.2020.



*moment a expus problemele de securitate națională la care comunitatea de informații ar trebui să ia în considerare schimbări fundamentale.*"<sup>11</sup>

Agenția americană de analiză de intelligence, cunoscută sub numele de „Intelligence Advanced Research Projects Activities”, sau IARPA – este cea mai nouă entitate de intelligence din SUA, și a emis un apel pentru propuneri de cercetare cibernetică, conceput pentru a prezice mai bine și să reacționeze la pandemii globale. Oficialii sunt în căutarea de propuneri private, pentru dezvoltarea de noi instrumente și tehnologii, care oferă capabilități rapide împotriva actualei pandemii COVID - 19.

Soluțiile tehnologice pentru COVID - 19 vor necesita metode creative, multidisciplinare, o gândire care schimbă paradigma și poate duce la abordări transformatoare. Scopul noii agenții este de a avansa tehnologii inovatoare, care vor ajuta comunitatea de informații și țara să se pregătească pentru evenimente pandemice. IARPA caută idei noi pentru tehnologii în domeniul detectării bolilor; gestionarea și integritatea lanțului de aprovizionare; monitorizarea și cartografierea locației cu protecția și modelarea confidențialității, simulare și analiză predictivă. Ca un exemplu: Agenția este interesată de tehnologia care ar putea diagnostica COVID - 19 printr-un test rapid de respirație care ar putea fi implementat în aeroporturi și instrumente pentru urmărirea virusului, prin monitorizarea materialului genetic în apele uzuale.

Documentul IARPA<sup>12</sup> prevede, de asemenea, „instrumente pentru supravegherea pe scară largă și estimarea riscurilor agenților patogeni de origine animală (înainte ca aceștia să intre vreodată în contact cu oamenii). Estimarea riscului ar putea include potențialul de a traversa barierele speciilor, mecanismele de transmitere, numerele de reproducere, timpii de incubare, durata infecției, virulența, mecanismele de evaziune și modificare a sistemului imunitar uman, mecanismele pato - genetice și/sau letalitatea. Agenția este, de asemenea, în căutare de noi abordări pentru a analiza impactul viitor al bolilor pandemice asupra dezvoltării politice, economice, sociale, și tehnologice la scară locală, regională, națională și globală. Este, de asemenea, interesată de modele comportamentale, pentru a prognoza

---

<sup>11</sup><https://www.cnbc.com/2020/05/28/coronavirus-pandemic-should-change-the-way-we-look-at-national-security.html>

<sup>12</sup> George Seffers, „IARPA pivots to fight coronavirus”, disponibil la <https://www.afcea.org/content/iarpa-pivots-fight-coronavirus>, accesat la 02.09.2020.



efectele de distanțiere socială și politicile de carantină asupra ratei de propagare a bolilor infecțioase.

Este corect să ne întrebăm de ce agențiile de informații nu au deținut astfel de cercetări până acum, având în vedere că nenumărate rapoarte instituționale au enumerat pandemii globale, ca o amenințare semnificativă de securitate, de ani și ani de zile.

*"Evaluăm ca Statele Unite și lumea vor rămâne vulnerabile la următoarea epidemie de gripă, sau la o epidemie pe scară largă a unei boli contagioase, care ar putea duce la rate masive de deces și dizabilitate, ar putea afecta grav economia mondială, va tensiona resursele internaționale și va crește apelurile către Statele Unite pentru sprijin"*, se afirma în declarația din 2019 a Biroului Directorului National de Informații<sup>13</sup>. Dar realitatea este că informațiile medicale au fost puse mai mereu la urmă, în vastul aparat de spionaj american, care cheltuie 80 miliarde dolari americani anual. Cel mult, în măsura în care germeii au fost văzuți ca o amenințare la adresa securității, aceasta a fost în mare măsură legată de potențialele arme biologice, nu de boli naturale, sau de pandemii.



## BIBLIOGRAFIE

- AHMED I., „It’s time the tech giants cracked down on the anti-vaxx infodemic”, disponibil la <https://www.telegraph.co.uk/global-health/science-and-disease/time-tech-giants-cracked-anti-vaxx-infodemic/>, accesa la 30.08.2020.
- MEDAR S., „Comunitatea de intelligence din SUA informase Casa Albă asupra pandemiei”, disponibil la <https://monitorulapararii.ro/comunitatea-de-intelligence-din->

---

<sup>13</sup> Idem.



- sua-informase-casa-alba-asupra-pandemiei-1-32456, accesat la 25.08.2020.
- SEFFERS G., „IARPA pivots to fight coronavirus”, disponibil la <https://www.afcea.org/content/iarpa-pivots-fight-coronavirus>, accesat la 02.09.2020
- ZENKO M., „Coronavirus Fears Are a National Security Crisis”, disponibil la <https://foreignpolicy.com/2020/03/04/coronavirus-fears-national-security-crisis-covid-threat-advice/>, accesat la 25.08.2020.
- „Coronavirus: fake news less of a problem than confusing government messages – new study”, disponibil la <https://theconversation.com/coronavirus-fake-news-less-of-a-problem-than-confusing-government-messages-new-study-140383>, accesat la 27.08.2020.
- „Social media firms fail to act on Covid-19 fake news”, disponibil la <https://www.bbc.com/news/technology-52903680>, accesat la 30.08.2020.
- „Social media firms fail to act on Covid-19 fake news”, disponibil la <https://www.bbc.com/news/technology-52903680>, accesat la 30.08.2020.
- „During this coronavirus pandemic, ‘fake news’ is putting lives at risk: UNESCO”, disponibil la <https://news.un.org/en/story/2020/04/1061592>, accesat la 01.09.2020.
- „Trump nominee to lead intel community sees China as top threat”, disponibil la <https://www.bangkokpost.com/world/1913076/trump-nominee-to-lead-intel-community-sees-china-as-top-threat>., accesat la 01.09.2020.

